

доцільно використати для розроблення власного законодавства відповідно до вимог сьогодення.

Бичкова С.С., заступник начальника кафедри цивільного права і процесу Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор

СТРОК І ТЕРМІН: СПІВВІДНОШЕННЯ ЗАКОНОДАВЧИХ ПОНЯТЬ (НА ПІДСТАВІ АНАЛІЗУ ЦИВІЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА)

Із набранням чинності ЦК України від 16 січня 2003 р. в законодавстві з'явилися дві суміжні правові категорії, що покликані встановлювати часові межі існування цивільних прав та обов'язків, сприяти забезпеченню своєчасного захисту цивільних прав та інтересів, а саме – строки і терміни. Як підкреслюється в науковій літературі, строки і терміни є часовою (темпоральною) формою перебігу подій і вчинення дій (бездіяльності).

Проте, незважаючи на десятирічний досвід застосування положень ЦК України, на сьогодні триває наукова дискусія щодо змісту указаних категорій. На практиці також виникають проблеми із застосуванням норм права, що їх закріплюють.

Так, у судовій практиці непоодинокими є цивільні справи, під час розгляду і вирішення яких необхідно визначити, чи був установлений в укладеному між сторонами справи договорі строк.

Зважаючи на це, спробуємо розібратися, як співвідносяться поняття “строк” і “термін” у цивільному законодавстві.

У статті 251 ЦК України встановлено, що строком є певний період у часі, зі спливом якого пов'язана дія чи подія, що має юридичне значення. Термін – це певний момент у часі, з настанням якого пов'язана дія чи подія, що має юридичне значення. Строк та термін можуть бути визначені актами цивільного законодавства, правочином або рішенням суду.

Глумачний словник визначає строк як відрізок часу; установлений, призначений час, момент. Термін при цьому розкривається як строк; відтінок, проміжок часу; призначений, установлений момент, час. Тобто, можна зробити висновок, що

строк і термін є синонімами, тотожними за змістом категоріями, які позначають одні і ті ж самі явища.

Отже, розмежовуються відповідні категорії лише законодавцем. Як впливає із наведеної вище норми, відмінність між строком і терміном полягає в тому, що строк – це період у часі, а термін – це певний момент у часі.

Звернімося, знову таки, до тлумачного словника: періодом є проміжок часу, обмежений певними датами, подіями і т. ін.; відтінок часу, позначений існуванням, наявністю чого-небудь; а моментом є короткий відтінок часу, коли виконується, відбувається якась дія; короткий час перебування в певному стані; певний проміжок часу, етап у житті, у розвитку чого-небудь.

Хоча обидва аналізовані поняття тлумачаться за допомогою одних і тих самих словосполучень – “проміжок часу”, “відтінок часу”, – можна прослідкувати, що період є “трохи довшим” за момент.

Такої самої думки дотримується і О.В. Шовкова, яка підкреслює, що розмежування строків і термінів здійснюється, зокрема, залежно від тривалості (будь-який строк є довшим за термін).

Звідси вбачається, що строком (періодом) буде саме проміжок часу, а терміном (моментом) – короткий відтінок часу.

Відповідно до ст. 252 ЦК України строк визначається роками, місяцями, тижнями, днями або годинами. Термін визначається календарною датою або вказівкою на подію, яка має неминуче настати.

Виходячи з сукупного аналізу наведених законодавчих положень, а також тлумачень відповідних понять, слід констатувати таке. Строк є періодом у часі, обмеженим певними датами, подіями тощо. Отже, межі строку (початок та закінчення) обмежуються термінами – відповідними моментами у часі, які визначаються календарною датою або вказівкою на подію, яка має неминуче настати.

Тому ми погоджуємося, що будь-який строк є складним поняттям, що містить у собі початковий і кінцевий терміни.

Відповідний висновок підтверджується і формулюванням інших норм ЦК України. Так, згідно зі ст. 253 ЦК України перебіг строку починається з наступного дня після відповідної календарної дати або настання події, з якою пов’язано його початок.

І наостанок, щодо події, яка має неминуче настати. Вказівка на таку подію є одним із способів визначення строку або терміну. Проте як строкову, підкреслює В.В. Луць, можна назвати лише “ту подію, настання якої є неминучим, на відміну від події, що використовується при укладанні умовних правочинів і характеризується тим, що вірогідність її настання невідома”.

Отже, під час запитань щодо визначення строку договору, необхідно вважати, що строк є встановленим, якщо початок його перебігу та закінчення визначений сторонами вказівкою на календарну дату або подію, яка має неминуче настати.

Павлишин О.В., заступник
начальника кафедри філософії
права та юридичної логіки
Національної академії внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук,
доцент

ПРАВАЗАСТОСОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОБ’ЄКТ СЕМІОТИКО-ПРАВОВОГО АНАЛІЗУ

Насамперед, слід розпочати з самого поняття “правозастосовча діяльність” та проаналізувати коректність вживання цієї термінологічної одиниці. Як відомо, в юридичній літературі співіснують різні варіанти термінів, які позначають дане правове явище. Зокрема, основними варіантами можна вважати поняття “правозастосовна” (В.І. Борисов, Д.О. Бочаров, В.В. Дума, В.В. Корнієнко, М.І. Панов, Л.С. Фединак та інші вчені), “правозастосовна” (П.М. Балтаджи, К.І. Бриль, О.В. Капліна, Л.М. Кельман, Т.С. Мартянова, Л.В. Мелех, О.В. Пунько та інші дослідники) та “правозастосувальна” (А.А. Казанчан, І.Л. Невзоров, М.Б. Рісний, О.В. Фандалюк та інші науковці) діяльність. Можна зустріти й менш поширені варіанти (наприклад, “правозастосовницька”). Чи можна вважати ці варіанти рівнозначними?

На наш погляд, це питання потребує окремого дослідження. Терміни в юриспруденції повинні мати одне значення, а от який термін буде адекватно передавати зміст певного правового поняття? Якщо вважати справедливим твердження про те, що